

Protokoll Klarälvens Vattenråd 2018-09-26

Studiebesök Klamma älv, Hagfors

Närvarande på styrelsemötet

William Dickson, Liisa Larsson, Katrin Edholm, Anna Sjörs, Lars Emilson, Tony Sahlberg samt Simon Johnsson,

Vid besöket vid Klamma älv närvarade länsstyrelsens kulturenhet, Björn Wallbom och vattenenheten Jenny Monsén, Jenny Freitt och Eric Bergwall, från FVOF Rune Eriksson, från Gustava Hembygdsförening Valter Berg, från Kalkningsförbundet Bengt Epperlein samt Leif Dahlberg och Ulf Bengtsson som hjälper till i Klamma älvprojektet på olika sätt.

Anmält förhinder:

Katarina Erelöf Hans Nordberg, Hans Nilsson samt Christoffer Engkvist

Älvvandring:

Dagen började med samling vid Uddeholmshyttan, där William kort berättade kort om **vattensystemets historia**.

Sedan **Kräftsamling** vid älven: Vi studerade parningsvilliga hannar och befruktade honor. Vi pratade om kräftpest och blev instruerade av Jenny Monsén om hur det går till att filtrera och sedan analysera vattnet för e_DNA. Mycket intressant och lyckat.

Därefter **biotoprestaurering** av en sträcka som tidigare varit iordningställt för flottning med timmerbeklädnad på botten, stenrensad och med många enkelkistor. Tony Sahlberg visade oss hur han och hans elever från Klarälvens folkhögskola har arbetat med spett, såg och muskelkraft på sträckan nedströms Sågåsen. Detta arbete fick mycket beröm av FVOF och länsstyrelsen. Den kulturhänsyn som har tagits fick väl godkänt av kulturenheten.

Dagordning

1. Vi hälsade våra två nya kommunrepresentanter välkomna i styrelsen: Liisa Larsson, Hagfors samt Simon Johnsson Hammarö. Christoffer Engkvist, Karlstad kunde tyvärr ej medverka
2. Som Justerare valdes Tony Sahlberg
3. **Ekonomi:** Just nu (24 aug 2018) har vi 226 421,50 kr på kontot, varav 5 000 kr reserveras för Projekt 1 informationsmaterial Acksjön, 40 000 kr för Projekt 2, fiskhälsa Värmullen samt 155 000 kr för Projekt 3 Upplunden/Klamma älv där c:a 37 000 är upparbetat men ej ännu fakturerat oss. - ersättning till Klarälvdalens folkhögskola för biotopvård, samt bilersättning till William, Tony och Anna. Utlägg för lunch /fika dagens möte samt bilersättning till styrelsemedlemmarna c:a 2 000 kr. Vi har alltså 226 tkr – 202 tkr= 24 tkr kvar till möten och infomaterial. Vi följer väl budget som stämman beslutade om.
Beslut: Styrelsen godkände redovisningen
4. **Samrådsremiss till Energimyndigheten: Riksintresse Vattenkraft** Vi diskuterade fördelar/nackdelar av att göra ett remissvar som hela styrelsen kan ställa sig bakom. Det är då viktigt att klargöra vad vi är eniga om och var konflikterna finns. Då det senaste underlaget inte hade hunnit läsas av alla styrelsemedlemmarna beslöt vi att uppskjuta beslutspunkten och ta ev. beslut via mail. (1 okt har alla ställt sig bakom vårt yttrande förutom Hagfors kommun)
5. **Remiss KMV**– remissförslaget var inte klart till mötet. Vi försöker även här att få konsensus via mail. (Den 30 sept. har ALLA ställt sig bakom vårt yttrande som skickas in till vattenmyndigheten Västernorrland, vilket är den enhet som hanterar remissen.)

6. **Redovisning av Två länder en elv projektet** uppskjutet till nästa möte då vi inte fått någon information om läget.

7. **Redovisning av projekt 1. Acksjön**

Fortum har rivit ut dammen sommaren 2017 och länsstyrelsen (med Tony Sahlberg som arbetsledare) har biotopvårdat älven sommaren 2018. Under juli rann mer vatten in i sjön än vad som lämnade den – effekt av en mycket kraftig avdunstning. Tidigare styrgrupp har enats om ett kontrollprogram. Hagfors kommun har fixat skylthållare, men själva skylten är inte tryckt än. Anna och Liisa ska fixa detta. Vattenrådets uppdrag är även att ha ett möte med Byalaget i Bergsäng m.fl. och efterfråga deras reaktioner och synpunkter, vilket vi kommer att ha under oktober. **Beslut:** Styrelsen godkänner redovisningen

8. **Redovisning av projekt 2 Värmullen**

Hagfors kommun, Uddeholms AB, Fortum Sverige samt vattenrådet samarbetar i projektet. Johannes Ainegren är projektledare, men kommer inte att ha tid att fortsätta som sådan. Under våren bildades föreningen Värmullens Vänner av boende runt sjön. Mycket kul! Undersökningar av syresättning och kemanalyser av Värmullen görs fortlöpande. Anmärkningsvärda höga ammoniumhalter har mätts upp två somrar i rad. Den färgtest som genomförts för att se om avlopp går orenat ut i sjön ska göras om vid bättre flöden (ännu ha man inte funnit någon läcka) Under språngskittet är det dåligt med syre – vid botten nästan inget syre alls - under sommarens stagnation. Men dessbättre verkar det inte som att någon interngödning i större omfattning sker. Vårt uppdrag är att genomföra och bekosta fiskanalyser för att ge svar på frågan om fisken är ätlig och om den mår bra. (Värmullen påverkad av miljögifter och näringsämnen under lång tid) Detta kommer ske i oktober. **Beslut:** Styrelsen godkänner redovisningen

9. **Redovisning av projekt 3 Upplunden/Klamma älv**

Styrgruppen (William, Tony, Katarina och Anna, nu förstärkt med Liisa från Hagfors) har haft tre möten. Vi har fått bidrag på 360 000 i två etapper. Etapp 2: 200 000 kr Upparbetat c: a 80 000 kr Alltså 120 000 kr kvar i projektet. Vi planerar att använda resterande pengar till resterande biotopvård, förstärkning flodkräftbeståndet uppströms Hyttjärn och isättning av öring vilket kan ske först i vår på vissa sträckor och sedan i hela systemet när Fortums dammar är rivna, vilket är oklart när det kan ske (ansökan om utrivning lämnades in i våras).

* Vi har undersökt bottenfaunan på två ställen i Klamma älv våren 2017. Några försumningskänsliga arter har återetablerat, men bottenfaunan är fortfarande individfattig.

* Under sommaren 2017 har Klarälvdalens folkhögskola under Tonys ledning gjort inventeringsfiske i de mindre sjöarna – Ögsjön, Hyttjärn, Laxrättika, Bjursjön samt Älgsjön. Resultaten är att det finns förhållandevis lite fisk i tjärnarna – färre ju högre upp i systemet man fiskat. Man har bara fått mört och abborre. Roligt med mört – den var nästan helt utslagen av försumningen. Sannolikt har ännu inte full återhämtning efter försumningen skett. Provfisken är inlämnade till fiskeriverket.

* Vi har satt i 2155 flodkräftor (ett och två-åriga) i systemet i två omgångar. William har kollat etableringen. Mycket bra – över 30 kräftor per bur på vissa ställen. Vi har låtit DNA-testa vattnet – ingen kräftpest. Däremot TYVÄRR signalkräfta längst ner i systemet vid Klamma. Vi måste försäkra oss om att de inte vandrar uppåt.

* Aug 2018: Klarälvdalens folkhögskola har under ledning av Tony biotopvårdat sträckan Sågåsen-Klamma.

* Aug 2018: Vi har öppnat vandringshindret mellan Bjurtjärn och Hyttjärn. Det är en gammal raserad anläggning. Problematiken var hur man enklast hanterar detta juridiskt. Genom en prejudicerande dom har detta klarlagts så att det enklare förfarandet med anmälan vattenverksamhet - biotopvård har kunnat nyttjats. Bra.

* Fortum har lämnat in ansökan om utrivning av sina fyra dammar (Ögsjön, Älgsjön, Lankan och Ormrättika) Länsstyrelsen har lämnat in krav på ytterligare utredningar, vilket försenar och försvårar projektet, helt i onödan anser vi

Beslut: Styrelsen godkänner redovisningen. En diskussion med vattenenheten om en ev. förlängning av projektet till dess att dammarna är utrivna ska ske

10. **Redovisning av projekt 4 Blysjöområdet.** Kalkningsförbundet är huvudman för detta fortsättningsprojekt som går ut på att försöka åtgärda överbelastningen av Blysjön. Katrin Edholm är projektledare. Vi har varit ute och kollat Karsjön och Blysjön och tagit prover. Mycket dåligt med syre från 6 m djup i Blysjön, Karsjön som är 1,5 m djup var syrefri nästan hela vattenmassan med höga halter av ammonium och fosfor. Vi kunde inte se algblooming. Vi har fått in rapporter om död fisk och algblooming i Blysjön i somras. Nu ska markägarmöten hållas. Svårighet att få tag på någon på Stora Enso/Bergvik pga. omstruktureringen.
Beslut: Styrelsen godkänner redovisningen

11. **Redovisning av projekt 5 Hålgån**

Anna lämnade in klagomål i somras på att man, trots att kraftverket inte kördes, tog in vatten i hålldammen för kraftverket, vilket medförde att inget vatten rann i sträckan tröskeldamm – vattenfallet som i princip var helt torrlagt. Katarina förde synpunkterna vidare, men ingen förändring. Sorgligt. Fortum har dragit tillbaka sin ansökan om lagligförklaringen och Fortum meddelar att man sålt anläggningen.

12. **Redovisning av projekt Musåsystemet**

Projektet beslutades av stämman, men har ännu inte kunnat starta

Beslut Styrelsen utser Liisa, Katarina, Anna samt representant för FVOF att ingå i arbetsgruppen för projekt Musån. Anna är sammankallande.

13. **Redovisning av projekt 7 Ranån/Manån.**

Stämman 2018 var vid Ransbergs herrgård. Vi avvaktar domstolsutslaget på godkännandet av dammen.

14. **Redovisning av projekt 8 Femtan**

Inget har hänt sen vattendragsvandringen på stämman 2016. Enligt stämmans planering ska LONA medel sökas för projekt att uppnå god ekologisk status i systemet kopplat till vandringleder och information i samverkan med Torsby kommun och byalaget. En arbetsgrupp finns, består av Hans Nilsson, Hans Nordberg, Tony Sahlberg och Johannes Ainegren. Johannes utsågs till sammankallande, men har inte haft tid att kalla till ett möte än.

15. **Redovisning av projekt 9 Svartån**

Nu finns (äntligen) domslut på damm-ägarens ekonomiska anspråk på staten. Han fick avslag. Alla inblandade har fått framföra sina önskemål till oss. Vi (Anna och William utsedda) ska arbeta så att vi pratar med olika parter och försöker se framkomligavägar. De boende efterfrågar vad som händer nu. Vi saknar en grupp på länsstyrelsen som vattenrådet kan ha dialog med.

16. **Redovisning av projekt 10 Tjärnsälven**

Ny ägare. Regleringen av system sker mer varsamt nu enl. uppgift från Katrin.

17. **Redovisning av projekt 11 Klarälvens mynning**

Simon redogjorde för projektet, som inte verkar ha någon substans. Vi diskuterade om projektet bör strykas från vår lista.

Beslut Hammarö/Karlstad ger återkoppling om projektet bör utgå.

18. **Nästa möte**

Onsdagen den 24 oktober, telefonmöte kl. 13.30 **NY TID: Tisdagen den 30 okt kl 13.30**
21 november är det vattenrådets dag, denna gång är det Gullspångsälven som ordnar mötet, det kommer att vara i Karlstad.

Vid protokollet 26 sept. 2018

Anna Sjös ordf.

Justeras

Tony Sahlberg